

Hoogleraar Digitale methoden en geschiedwetenschappen Charles van den Heuvel:

‘Soms gebruik je digitale middelen, soms ook niet’

Wat kan de bijdrage van Digital Humanities aan geesteswetenschappelijk onderzoek zijn? Aan het woord is Charles van den Heuvel, hoogleraar Digitale methoden en geschiedwetenschappen. *Ilja Nieuwland*

Een half jaar geleden sloot je jouw oratie af met de hoop UvA-studenten te motiveren de combinatie te verkennen van Digital Humanities, onderzoek en samenwerking met instellingen en bedrijven. Zie je daar de vruchten al van?

“De Universiteit van Amsterdam heeft samen met de Vrije Universiteit een Digital Humanities-minor opgezet. Een onderdeel hiervan is *Digital Humanities in Practice* waar ik samen met Lora Aroyo (VU) verantwoordelijk voor ben. En ja, hierin zie ik dit al terug. Ik sprak ook de hoop uit, zelf te kunnen fungeren als verbindende factor tussen Huygens ING, erfgoedinstellingen, private partijen en onderzoekers. Ook dat lukt: ik ben stagebegeleider binnen deze minor en breng studenten onder bij projecten om ze kennis te laten maken met de praktijk. Een voorbeeld is de samenwerking met Lab1100, waar studenten met de tool Nodegoat echt werken aan een product dat vervolgens bij onderzoek weer wordt ingezet. Daarnaast onderhouden we contacten in de wereld van het cultureel erfgoed voor potentiële stageplekken. Die link is niet nieuw voor me; ik heb zowel binnen instellingen voor cultureel erfgoed als de academische wereld gewerkt.”

Jullie samenwerking met private partijen lijkt interactiever dan gebruikelijk.

“Dat is ook zo. Ik schrijf bijvoorbeeld nu een artikel met de ontwikkelaars van Lab1100, waarin we hun tool zowel positief als negatief analyseren. De resultaten worden verwerkt in nieuwe software. Dus in die zin is er wel degelijk een interactie tussen de ontwikkeling en de onderzoekspraktijk: zij ondersteunen ons technisch en wij zien dingen waar zij niet aan hebben gedacht - en die ze gebruiken voor de verdere ontwikkeling van hun tool.”

Spelen studenten daar ook nog een rol bij?

“Ja, studenten kunnen gedetailleerde feedback geven omdat ze dagelijks met dergelijke tools werken. Omgekeerd delen ontwikkelaars hun praktijkervaring door les te geven aan mijn studenten.”

Soms lijken Digital Humanities, Digital History in het bijzonder, te lijden aan definitieproblemen en ook aan een minderwaardigheidscomplex. Vind je dat de praktische toepassing van Digital Humanities tot een beter theoretisch kader moet leiden, of werkt dat andersom?

“Ik vind dat er veel getheoretiseerd wordt en ik ben een beetje klaar met de vraag wat Digital Humanities is. Tegelijkertijd moet iets dat je ontwikkelt, of het nu een tool of een benadering is, ook herbruikbaar zijn in andere omgevingen. Het experiment Digital Humanities is pas geslaagd als je een methode of tool overhoudt die een toepassing vindt in de geesteswetenschappen. Er zijn ook mensen

die vinden dat Digital Humanities belangrijk genoeg zijn om er een aparte discipline van te maken, maar daar geloof ik helemaal niet in. Ik geloof in humaniora waarin je af en toe digitale middelen gebruikt - maar soms ook niet. We kunnen via Digital

Humanities wel bijdragen aan het veranderen van de bedrijfscultuur binnen de humaniora. Het is vooral belangrijk dat een cultuur van experimenteren ontstaat - dat gebeurt veel te weinig in de geesteswetenschappen.

We hoeven niet alle methoden uit de natuurwetenschappen over te nemen - in het verleden heeft dat tot een soort reductionisme geleid. De conclusie die daar door sommigen uit is getrokken, dat we onze eigen taal moeten ontwikkelen, vind ik niet altijd overtuigend. Dat werkt misschien nog wel voor kleine datasets, maar bij grote datasets kun je niet die grip krijgen, die we nu met patroonherkenning wel hebben.

Waar we kunnen leren van de natuurwetenschappen, is de traditie van het opzetten van experimenten die ook mis kunnen gaan - en dat je daar over rapporteert. Daar hebben we heel weinig ervaring mee in de geesteswetenschappen, binnen en buiten het digitale

ren met een ERIC (European Research Infrastructure Consortium) status samen: projectcoördinator European Social Survey (ESS), de Survey for Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE) en het Consortium of European Social Science Data Archives (CESSDA).

Het project wordt gefinancierd door het Europese Horizon2020 programma voor Onderzoek en Innovatie. (EB) europeansocialsurvey.org

Charles van den Heuvel

Charles van den Heuvel studeerde kunstgeschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en promoveerde in 1991 op een proefschrift over de introductie van Italiaanse steden- en vestingbouw in de Nederlanden tijdens de Tachtigjarige Oorlog en het gebruik van tekeningen in de overdracht van kennis.

INTERVIEW

‘We slagen als we onze methodes en tools hergebruiken’

Van den Heuvel: “Alle projecten moeten slagen, en in rapportages wordt vrolijk geschreven over wat goed is gegaan - en de rest mag dan later uitgezocht worden, maar niemand weet hoe. Laten we ook publiceren over minder geslaagde experimenten. Dan lever je echt een belangrijke bijdrage aan de Digital Humanities” foto Milo van de Pol

veld. Alle projecten moeten slagen, en in rapportages wordt vrolijk geschreven over wat goed is gegaan - en de rest mag dan later uitgezocht worden, maar niemand weet hoe. Met ons ePistolarium-project hebben we bewust wel volledig gerapporteerd, zodat mensen ook met conclusies uit minder geslaagde experimenten verder kunnen werken. Dat moeten we veel meer doen, bij voorkeur met onderzoekers en andere partijen. Van de feedback kan iedereen leren. En als je daar dan vervolgens over rapporteert en dat ook publiceert, lever je echt een belangrijke bijdrage aan de Digital Humanities.”

Hoe neem je zulke feedback zelf mee in het ontwerpproces van tools?

“Analyse en design zijn in feite niet van elkaar te scheiden. Ik probeer een situatie te creëren waarin je tegelijkertijd analyseert en ontwerpt. En als je dat niet allemaal zelf kunt, breng dan mensen bij elkaar die dat wel kunnen, die ook open staan voor de input. Dat is voor mij de ideale situatie - samenwerking in kleine groepjes van historici en ontwikkelaars die elkaars taal verstaan.”

oratiereeks.nl/upload/pdf/PDF-4371web-oratie_Van_den_Heuvel_-_DEF.pdf
ckcc.huylgens.knaw.nl/epistolarium/

SERISS-project geeft boost aan onderzoek

Afgelopen zomer is het SERISS-project gestart. SERISS staat voor *Synergies for Europe's Research Infrastructures in the Social Sciences*, het project wil bestaand sociaalwetenschappelijk onderzoek in Europa versterken. Het project brengt drie Europese infrastructu-

Data kiesgedrag beschikbaar via Survey Data NL

De data van het Nationaal Kiezersonderzoek (NKO) zijn nu ook beschikbaar via Survey Data Nederland (SDN). Dit onderzoek naar het kiesgedrag van Nederlanders wordt steeds gehouden rond de verkiezingen voor de Tweede Kamer. Vraagteksten en variabelen

van de afgelopen zeven NKO's zijn nu online doorzoekbaar. Opname van onderzoek in SDN vergroot de vindbaarheid van de data, verbetert de disseminatie en draagt zorg voor de langetermijnarchivering. NKO is de vierde grote studie binnen de SDN-portal. SDN is een initiatief van DANS en Centerdata om alle belangrijke Nederlandse surveydata onder één dak te brengen en op vraagniveau doorzoekbaar te maken. (EB) surveydata.nl